

ontregelen. Later werd de eenheid ook in de Sovjetunie en in het Midden-Oosten ingezet. Thomas Sanders gaf twaalf jaar leiding aan de *Elitekommando Ost* en schreef over zijn belevenissen *Spergebied*. James Bond op z'n Duits. Bruna, € 17,95.

Middeleeuwse denkbeelden over mensen en gezondheid, de manier waarop de gezondheid toen was georganiseerd en de wijze waarop medische kennis in overlevering en in boeken werd overgebracht, worden door Erwin Huizenga beschreven in: *Bitterzoet balsem. Geneeskunde, chirurgie en farmacie in de late Middeleeuwen*. Een ideaal boekje om te gebruiken bij een profielwerkstuk. Verloren, € 10,-.

Populair is de voorstelling dat de Nederlandse cultuur tot diep in de twintigste eeuw eigenlijk negentiende-eeuws was gebleven. Dat zou komen omdat ons land in de Eerste Wereldoorlog neutraal was gebleven. Pas na 1945 zou Nederland aansluiting vinden bij de moderne Europese cultuur. In *Moderniteit. Modernisme en massacultuur in Nederland 1914-1940* van Madelon de Keizer en Sophie Tate (red.) wordt dit beeld doorbroken. *Vijftiende jaarboek van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie*. Walburg Pers, € 29,95.

Voor wie het gekakel op de Nederlandse radio zat is: een nieuw hoorcollege op cd. Ideaal voor in de auto. Bernard Woelderik, *Het koninklijk huis. Een hoorcollege over de geschiedenis van het huis van Oranje-Nassau*. Het Spectrum, € 27,50.

Volgens Ian Kershaw het boek waar niemand omheen kan die een korte en betrouwbare uitleg wil over ontstaan en werking van het meest beruchte vernietigingskamp van de Nazi's: *Auschwitz. Een geschiedenis*. Van Sybille Steinbacher. Het Spectrum, € 12,95.

De auteurs van *Asterix en de waarheid* proberen in de moderne Nederlander trekken te herkennen van de oude Germanen. Dat is een hele tijd terug. René van Royen en Sunnya van der Vegt, *Rare jongens, die Hollanders. De Nederlandse volksaard in de Romeinse tijd*, € 5,-.

Jan Rosendaal, de auteur van *Bataven!*, verhaalt in *De Nederlandse Revolutie. Vrijheid, volk en vaderland 1783-1799* over een bewogen periode in de vaderlandse geschiedenis waarmee vergeleken de roerige tijden waarin we nu schijnen te leven, niets meer dan een kleine rimpeeling in de tijd lijken te zijn. Van Tilt, € 19,90.

En ten slotte: met de vondst in een familiearchief van een stapeltje schriftjes kregen de historici Arianne Baggerman en Rudolf Dekker een van de vroegste en omvangrijkste kinderdagboeken in Europa in handen. In *Kind van de toekomst. De wondere wereld van Otto van Eck (1780-1798)* geven zij een beeld van het maatschappelijk leven aan het einde van de achttiende eeuw. Otto als modelburger van de toekomst. Wereldbibliotheek, € 27,50.

Hans Pols

VROUWENSTEM

Geertje Wiersma, *Mietje Hulshoff of de aanslag op Napoleon* (Bert Bakker: Amsterdam 2004), 175 blz., € 17,95.

Anders dan de titel van dit boekje doet vermoeden, is er geen hard bewijs dat er tijdens het bezoek van Napoleon aan Amsterdam in 1811 een aanslag op het leven van de keizer is beraamd. De publiciste Geertje Wiersma wilde haar verhaal kennelijk een spannend slot geven.

Wiersma is het er vooral om te doen aandacht te vragen voor de vergeten pamflettiste Maria Aletta (Mietje) Hulshoff (1781-1846). Deze domineesdochter baarde in 1806 opzien met enkele brochures die een eerbetoon inhielden aan het gedachtegoed van de patriotten. Mietje werd gearresteerd. Zij liet zich juridisch bijstaan door de patriotse advocaat Johan

Valckenaar (in haar ogen de gedroomde republikeinse leider) en de schrijver Willem Bilderdijk. Beide heren legden in hun pleitrede zoveel nadruk op Mietjes mentale onevenwichtigheid als kwetsbare, hysterische jonge vrouw, dat zij hen de laan uitstuurde. Gevolg: twee jaar opsluiting in een verbeterhuis.

Vrijgelaten klom Mietje opnieuw in de pen, ditmaal tegen het bewind van Lodewijk Napoleon en de dienstplichtplannen. Anoniem bezorgde zij bundeltjes van dit geschrift bij personen die zij vertrouwde. Ze werd weer vastgezet, maar wist te ontsnappen en spoorloos te verdwijnen. Een van haar relaties, Willem Ockerse, vermoedde dat ze (als een tweede Charlotte Corday) zichzelf tot martelares van de vrijheid wilde maken door een aanslag te plegen op Napoleon tijdens diens bezoek aan ons land. Er gebeurde echter niets. Mietje met haar moordende dolk dook niet op. Later bleek ze naar Amerika te zijn geëmigreerd.

Geertje Wiersma heeft de brieven en processtukken van Mietje (ondermeer uit Amsterdamse en Leidse archieven) vervat in een psychologiserend verhaal, en de gaten opgevuld met een dosis verbeeldingskracht dan wel fantasie. Het is een vlot geschreven boekwerkje. Wel laten feitenkenis en schrijfstijl soms te wensen over en een levend portret van Mietje Hulshoff komt niet uit de verf.

Twee eeuwen geleden was Mietje een schrijvende, geëngageerde vrouw en ze verdient een degelijker biografie dan deze niet geheel geslaagde poging om de werkwijze van Hella Haasse te imiteren.

Jan van Oudheusden

